

LÄNSSTYRELSEN
BLEKINGE LÄN

2018-10-24

Dnr 512-3401-17

Ändringshistoria

Datum	Version	Ändrad av	Ändringar
2018-10-24	1.0	Annika Lydänge	Skapat dokument

Restaureringsplan för N2000-området Valje inom projektet Life Bridging The Gap LIFE15 NAT/SE/000772

Om Projektet Life Bridging The Gap

Projektet Life Bridging The Gap kommer att genomföra olika åtgärder i 30 olika N2000-områden i Blekinge, Östergötland och Kalmar län samt Linköpings kommun. Projektet ska arbeta i värdefulla ekmiljöer och förstärka deras värden så att de kan finnas kvar i framtiden och hysa samma värdefulla arter. Bland annat ska man:

- Restaurera igenväxta ekmarker
- Plantera ekar i områden som saknar ekföryngring
- Skapa död ved för att försöka överbygga glappet i åldersstrukturen
- Skapa död ved på artificiell väg för att öka förutsättningarna för vissa ovanliga skalbaggar att fortleva

Uppgifter om området

Natura 2000-område: SE0410062

Naturresevat: Valje

Län: Blekinge

Kommun: Sölvesborg

Förvaltare och kontaktperson: Länsstyrelsen i Blekinge län, Karin Bergman.

Mittkoordinater: SWEREF99 TM: 471953/ 6212202

Fastighetsbeteckning/Markägare: Sölvesborg 3:1/Sölvesborgs kommun

Postadress	Besöksadress	Telefon/Telefax	E-post/webbplats:	Org.nr
SE-371 86 KARLSKRONA	Skeppsbrokajen 4	010-22 40 000 010-22 40 223	blekinge@lansstyrelsen.se www.lansstyrelsen.se/blekinge	202100-2320

Tabell 1 Naturtyper som omfattas av projektåtgärder

Kod	Natura 2000 habitat	Areal (ha)
9070	Trädklädda betesmarker	10,9
	Utvecklingsmark	0,7

Åtgärder

- A1 Revidering av skötselplan
- A2 Restaureringsplan
- C1 Åtgärda igenväxning
- C2 Åtgärder för en bättre betesdrift
- C3 Plantering
- C4 Åtgärder för att skapa död ved
- D1 Uppföljning av habitat
- E1 Informationsaktiviteter

Beskrivning av området

Arter från Art- och habitat-direktivet som noterats i området är två av målarterna i Life-projektet Bridging the Gap: ekoxe och läderbagge.

Natura 2000-området Valje ligger strax väster om Sölvesborg och omfattar landskapet kring Valje Herrgård, samt delar av den angränsande Östersjöviken Valjeviken. Markerna ligger i en sydvästslutning, som når som högst drygt 20 meter över havet. Inom området finns kulturhistoriska spår och lämningar ända sedan stenåldern och framåt. En gård har funnits på platsen åtminstone sedan medeltiden, då den tillhörde ärkebiskopen i Lund. Under 1700-talet, då herrgården uppfördes, utgjordes merparten av området väster om dagens järnväg av ängs- och åkermarker, med ett visst trädinslag på ängarna. Skog fanns främst öster om järnvägen samt i söder och dominerades av "stor fruktbarande" bok, med visst inslag av ek. Ortofoto från 30-talet visar ett landskap som var betydligt öppnare än dagens.

Valje är idag ett ur naturvårdssynpunkt mycket värdefullt ädellövdominerat kustbygdslandskap. Halvön och angränsande marker söder om herrgården utgörs av trädklädda hagmarker och smala strandängar som betas. Trädsiktet i hagmarken domineras av grova ekar, med inslag av andra ädellövträd som alm, ask, lönn, lind och bok. I området växer även det invasisva trädslaget tysklönn. Området är mer eller mindre igenväxt, bitvis nästan ogenomträngligt, av främst hagtorn, men även lövsly.

Natura 2000-området med dess grova hagmarksträd, öppna gräsmarker och bokdominerade ädellövskogar skapar mycket goda förutsättningar för en rik flora och fauna, främst vedlevande skalbaggar, lavar, svampar och mossor. Mer än 600 skyddsvärda träd av framförallt

ek, bok, ask, lind och lönn, har inventerats i området. Läderbagge samt spår efter dessa har hittats i flera gamla ekar. I sandiga delar av betesmarkerna finns också en skyddsvärd dyngbaggefauna knuten till kodynga. Tio arter av fladdermöss har noterats inom området.

Syfte och mål

Ekmiljöer tillhör de mest artrika miljöerna i svensk natur. Fler än 1000 arter är mer eller mindre beroende av eken för sin överlevnad! Varför behövs projektet? Många gamla ekar har vuxit upp i ett öppet odlingslandskap, men står idag i marker som håller på att växa igen. Gamla, grova ekar, liksom andra hagmarksträd och buskar som hamnat i skogen, mår dåligt och dör på sikt om inget görs. För att förhindra detta behöver inväxande sly och träd tas bort. Att återinföra bete är mycket positivt för att bevara naturvärdena i igenväxta ekhagmarker.

Ekar föryngrar sig dåligt både i slutna skogar och i hårt betade marker. I många betesmarker är buskarna bortröjda. Plantering av ekar och buskar kan därför behövas för vi ska få en ny generation hagmarksträd och buskar. I vissa områden saknas vissa generationer av ekar. Kanske finns bara några stycken riktigt gamla och många medelålders ekar. Då sådana generationsglapp finns kan vissa åtgärder vara nödvändiga för att skynda på ekars åldrande eller på annat sätt hjälpa arterna att överleva långsiktigt.

Naturreseptatet Valje har mycket höga naturvärden. En stor del av dem är knutna till gamla, grova träd, som blir allt mer sällsynta i landskapet. Inom LIFE-projektet Bridging the Gap, kommer under åren 2016–2021 åtgärder att genomföras inom Valje med syfte att gynna ekar och arter knutna till ekmiljöer. Projektet kommer att åtgärda hot från igenväxning av N2000-habitat så som trädklädda betesmarker genom exempelvis gallring, underhållsröjning och stängsling. Habitat för målarterna läderbagge och ekoxe kommer att skapas genom veteranisering, mulmholkar och ekoxekomposter.

Tillgängligheten till området och kunskapen om områdets bevarandevärden kommer att öka genom att grillplatser iordningställs och skyltar sätts upp. Uppföljning av områdets habitat kommer att genomföras.

Planerade åtgärder

Tabell 2 Planerade åtgärder

Åtgärd	Underåtgärd	Namn	Längd (m)	Area (ha)	Antal
C1	C1.1	Restaurering lätt		6,9	
C1	C1.3	Underhållsröjning/betesstöd		6,9	
C2	C2.1	Stängsel	237		
C2	C2.2	Fångstfälla	30		
C3	C3.1	Stor ek m stängsel			5
C3	C3.2	Liten bur samt ekplantering			10
C3	C3.3	Arkeolog vid plantering			1
C4	C4.1	Mulmholk			10
C4	C4.2	Ekoxeanläggning			5
C4	C4.3	Veteranisering			10
E	E1.2	Infoskylt om projektet			1
E	E1.4	Grillplatser			2

Action A1 Revidering av skötselplan

Planerat i ansökan: 2016-10-01 – 2019-06-31

Genomförs: 2018-09-01 – 2018-12-32

En reviderad skötselplan tas fram för naturreservatet Valje.

Action A2 Restaureringsplan

Planerat i ansökan: 2016-10-01 – 2019-06-31

Genomförs: Oktober 2018.

En översiktlig restaureringsplan upprättas för de planerade åtgärderna i LIFE BTG för området Valje.

Action C1.1 Restaurering (lätt)

Planerat i ansökan: 2017-01-01 – 2022-03-31

Genomförs: November 2018 – mars 2019.

Inom området är täckningsgraden av hagtorn hög. Hälften av hagtornet ska tas bort. Kilar och stigar ska skapas genom buskage så att betesdjuren kommer fram. Gläntor kommer att återskapas, utvidgas och förstärkas, för att skapa en mosaik av öppna och mer slutna partier, vilket även gynnar många arter utöver projektets målarter. Dessutom ska allt sly av igenväxningskaraktär tas bort. Yngre ekar ska sparas och framhävas. Utöver detta ska ett antal träd fällas. Träden som ska fällas är främst yngre träd som växer upp i kronorna på gamla ekar, men även enstaka grövre träd. En del av de avvercade träden kommer att lämnas kvar inom området på lämpliga platser.

De äldre träden kommer att friställas, men även yngre träd, så kallade efterträdare, som kan ta över då de gamla träden efterhand dör. Flera av de gamla ekarna har varit igenväxta under lång tid, och friställning av dem är komplicerad. I vissa fall måste avvägningar mellan olika naturvärden göras, mellan de grova ekarna och grova närstående bokar. Fällning och beskärning av träd vid sådana ekar ska genomföras av arborister.

Action C1.3 Røjning/betesstöd

Planerat i ansökan: 2017-01-01 – 2022-03-31

Genomförs: 2019–2021.

Efter røjningar blir det ofta stora uppslag av sly, på grund av röjgödsling och ökat ljusinsläpp. I de flesta områden är det långsiktiga målet att bete ska upprätthålla landskapets öppenhet efter restaureringarna. Men i ett inledande skede kan upprepade underhållsrøjningar behövas för att få bukt med slyuppslaget. Underhållsrøjning kommer att genomföras under tre säsonger på hela ytan som restaureras. Åtgärden innebär även ersättning till djurhållare för bete.

Action C2.1 Stängsel

Planerat i ansökan: 2017-01-01 – 2022-03-31

Genomförs: 2019.

237 meter av det gamla stängslet kommer att tas bort och nytt stängsel sätts upp. Övrigt stängsel som kan behöva bytas kan eventuellt bekostas av reservatsförvaltningen.

Action C3.1 Stor ek med stängsel

Planerat i ansökan: 2017-07-01 – 2022-03-31

Genomförs: Våren 2019 och/eller 2020.

Det kommer att planteras fem stycken stora ekar med stängsel inom området. Det kan vara vits att plantera två olika år eftersom man inte kan styra över vädret, två stycken ett år och tre det andra. De öppna ytorna som finns inom området i dagsläget är värdefulla som de är, och bör inte planteras igen. Ytorna kommer att utökas genom att exempelvis lönnar i kanterna tas ned, och ekar planteras där istället.

Action C3.2 Liten bur samt ekplantering

Planerat i ansökan: 2017-07-01 – 2022-03-31

Genomförs: 2019–2021

Under hösten 2017 plockades ekollon från Valje, dessa drivs nu upp på av en trädgårdsmästare och kommer att planteras ut när de är två eller tre år gamla. Möjligen behöver vi plocka mer ekollon hösten 2018 för att det ska bli tillräckligt med plantor, det beror lite på hur de tar sig. Inom området kommer tio burar med tre ekar i varje bur planteras. De öppna ytorna som finns inom området i dagsläget är värdefulla som de är, och bör inte planteras igen. Ytorna kommer att utökas genom att exempelvis lönnar i kanterna tas ned, och ekar planteras där istället.

Action C3.3 Arkeologisk kompetens

Planerat i ansökan: 2017-07-01 – 2022-03-31

Genomförs: Våren 2019 och/eller 2020

Inför planteringen av ek inom ett område rikt på fornlämningar behövs arkeologisk kompetens då groparna ska grävas.

Action C4.1 Mulmholkar

Planerat i ansökan: 2017-07-01 – 2022-03-31

Genomförs: 2019

Mulmholkar ska efterlikna miljön i ihåliga ekar, och placeras i områden med en brist på äldre ihåliga ekar och där bidra till att skapa livsmiljöer för de arter som är beroende av håligheter. Mulmholkarna är ca 2,5 meter höga och 0,5 meter i bredd och djup. I ett ingångshål som varierar mellan 5–15 cm kan insekter, fåglar och fladdermöss ta sig in och ut. Mulmholkarna placeras på marken och förankras vid ett träd, och de fylls till ca 2/3 med ekspån, eklöv och sönderdelade grenar. I Valje kommer 12 mulmholkar att placeras.

Action C4.2 Ekoxeanläggning

Planerat i ansökan: 2017-07-01 – 2022-03-31

Genomförs: 2019

Stockar av ek och bok kommer att placeras stående delvis nedgrävda i en grop. Detta skapar substrat för bland annat ekoxens larver, men även andra vedlevande insekter. I området kommer fem ekoxeanläggningar skapas.

Action C4.3 Veteranisering

Planerat i ansökan: 2017-07-01 – 2022-03-31

Genomförs: 2017–2018

Veteranisering är en metod för att skapa äldre träd-strukturer i yngre levande träd, och genomförs i huvudsak med motorsåg av arborister. Veteraniseringen efterliknar naturliga skador på träden orsakade av exempelvis blixtnedslag, grenbrytning, betande djur och hackspetthål. Detta habitat såsom håligheter, döda grenar och savflöden, är många hotade arter beroende av. Veteraniseringen kommer att genomföras på en del träd som annars skulle ha tagits bort vid en traditionell röjning. Detta gör även att ljusinsläppet till angränsande träd ökar gradvis. Träden kommer att veteraniseras på tre olika sätt. På samtliga träd kommer topparna att kapas, och utöver detta kommer en av följande tre olika veteraniseringsmetoder att användas; hackspettholk, ringbarkning av grov gren eller "blixtnedslag". I området kommer 10 träd att veteraniseras.

Action D1.1 Uppföljning av krontäckning

Planerat i ansökan: 2017-04-01 – 2022-09-30

Genomförs: 2021–2026

Flygfoton tagna före och efter åtgärderna kommer att analyseras för att undersöka förändring i krontäckning.

Action D1.3 Uppföljning av planterade träd

Planerat i ansökan: 2019-04-01 – 2022-09-30

Genomförs: 2021–2028

Varje planterat träd i action C3.1 och C3.2 kommer att följas upp. Alla plantor kommer att besiktigas under vegetationsperioden år 5 respektive år 10 för att avgöra hur stor andel av plantorna som överlevt.

Action E1.2 Informationsskyltar om LIFE BTG

Planerat i ansökan: 2016-10-01 – 2022-09-30

Genomförs: 2018

En informationsskylt som beskriver projektet och åtgärder som kommer att genomföras placeras på en plats. Även mindre skyltar om veteranisering, mulmholkar och ekoxeanläggningar kommer att sättas upp.

Action E1.4 Friluftsanläggningar mm

Planerat i ansökan: 2016-10-01 – 2022-09-30

Genomförs: 2019–2020

För att öka tillgängligheten i området kommer två grillplatser att iordningställas. De kommer att vara tillgänglighetsanpassade.

Avvikelser mot ansökan

Tabell 2 Sammanställning över förändringar gentemot ansökan

Action	Planerad omfattning i ansökan	Genomförd omfattning	Differens

Disclaimer

Innehållet i denna plan ansvarar projektet LIFE Bridging the Gap för. Det återspeglar inte nödvändigtvis Europeiska kommissionens uppfattning.

Bilagor

Bilaga 1 Karta

LIFE15 NAT/SE/000772

Name of the picture: Valje project actions map

Map showing location of project actions

Site: SE0410062 Valje

Natura 2000 status: SAC

Map scale: 1:10000

© Länsstyrelsen © Lantmäteriet Geodatasamverkan

